

GUMMERUS KIRJAPAINON RAHASTO

Kirjallisuuden tukemiseen Keski-Suomessa

Rahasto perustuu Gummerus Oy:n 125-vuotisjuhlavuotenaan 1997 tekemään lahjoitukseen. Se tukee erityisesti keski-suomalaisista elämänpiiriä käsittelevien henkilö-, yritys- sekä kulttuurihistoriaan liittyvien teosten kirjoittamista ja julkaisemista. Gummeruksella on ollut suomen kielellä julkaistavaa kirjallisuutta tukeva nimikko-rahasto myös Suomen Kulttuurirahaston Keskusrahastossa vuodesta 1981.

Kansanvalistaja, filosofian kandidaatti Kaarle Jaakko Gummerus julkaisi Kyläkirjasto-nimisen lehden näytenumeron vuoden 1892 joulukuussa. K. J. Gummerus Osakeyhtiön toiminnan katsotaan alkaneen tästä Gummeruksen talonpoikaiskansalle suuntaamasta lehtihankkeesta. Yrityksen ensimmäinen kirja oli K. J. Gummeruksen itsensä kirjoittama teos Ylhäiset ja alhaiset, joka ilmestyi joulun alla 1870.

K. J. Gummerus muutti vaimonsa Gustavan kanssa Jyväskylään, kun hänet nimitettiin Jyväskylän lyseon suomen ja ruotsin kielen opettajan virkaan. Hän osti ystäviinne Jyväskylästä kirjapainon 1877. Opettajan työn ohessa K. J. Gummerus ehti elämänsä aikana julkaista useita lehtiä ja yli 150 uskonnollishenkistä ja kaunokirjallista teosta.

K. J. Gummeruksen kuoleman jälkeen hänen leskensä Gustava Gummerus jatkoi kustannustoimintaa. Gustava Gummeruksen kuoltua 1903 yritys siirtyi K.J. Gummeruksen tahdon mukaisesti hänen veljenpojalleen Jaakko Gummerukselle. Kolme vuotta myöhemmin yritys muuttui osakeyhtiöksi.

Gummeruksen kirjallinen linjaus oli 1900-luvun alussa konservatiivinen, porvarillisia arvoja kunnioittava ja vapaussotatulkintaa sekä jääkäri liikettä ihannoiva. Linjaus muuttui 1930-luvulla, jolloin Gummeruksen osake-enemmistö siirtyi kirjakauppiaiden haltuun. K.J. Gum-

Kaarle Jaakko Gummerus syntyi 13.4.1840 Kokkolassa pappisperheeseen ja kuoli 20.3.1898 Helsingin matkallaan. Hänen elämäntyötään jatkoi puoliso Gustava Gummerus. Kuva: Gummerus Oy.

meruksen kulta-ajan kirjailijoihin kuuluivat Pentti Haanpää, Helvi Hämäläinen ja Hella Wuolijoki. Yritystä johti kirjakauppias Mauno Salojärvi vuodesta 1936 lähtien. Salojärvi hankki osake-enemmistön 1940-luvun alussa ja alkoi vaimonsa Ruth Salojärven kanssa julkaista erityisesti ulkomaisia menestysromaneja. Nuorten lukijoiden suosikki oli Gösta Knutssonin luomat Pekka Töpöhäntä -kirjat. Mauno ja Ruth Salojärven pojan Pekka Salojärven (s. 1940) pitkän toimitusjohtajakauden aikana julkaistiin useiden muiden merkkiteosten lisäksi mm. Kalle Päätalon 26-osainen Iijoki-sarja.

K. J. Gummerus Oy uudisti 1980-luvulla organisaatioitaan vastaamaan ajan vaatimuksia. Yhtiö lyhensi nimensä Gummerus Oy:ksi ja luopui kirjakauppatoiminnasta keskittyen täysin kustannus- ja kirjapainotoimintaan. Suomen vanhimpana kustantamona Gummerus Oy julkaisee joka vuosi yli 200 uutuusnimekettä. Kaunokirjallisuuden lisäksi tuotevalikoimaan kuuluvat sanakirjat ja tieto- sekä harrastekirjat. K. J. Gummeruksen luoma, kustannustoimintaa ohjaava periaate "huviksi ja hyödyksi Suomen kyläläisille" toteutuu yrityksen toiminnassa edelleen.

Osuuskunta Sigillum/Taina Uusitalo

Keski-Suomen rahasto perustettiin vuonna 1958, ja se on vanhin Suomen Kulttuurirahaston seitsemästätoista maakuntarahastosta. Keski-Suomen rahasto tukee maakunnan alueella tehtävää kulttuurityötä ja tieteellistä tutkimusta jakamalla apurahoja ja palkintoja. Etusijalla ovat keski-suomalaiset hakijat ja maakunnassa tapahtuva tieteellinen ja taiteellinen työ. Lisätietoa www.skr.fi/ks.